

На основу чл. 5. Одлуке Велике антифашистичке народно-ослободилачке скупштине Србије о установи Суда за суђење злочина и преступа, против српске националне части, Претседништво Антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије доноси следећу:

Одлуку о Суду за суђење злочина и преступа против српске националне части

*Одлука је објављена у "Службеном гласнику Србије",
бр. 3/45 од 10.3.1945. године.*

Кривична дела и казне

Члан 1.

Злочинима и преступима против српске националне части, у смислу ове Одлуке, сматрају се сва она дела, којима се штети или може штетити угледу и части српског народа и његовој борбеној отпорној снази, уколико та дела не спадају у велеиздају и помагање окупатора у вршењу ратних злочина.

Та дела претстављају злочине или преступе према тежини повреде националне части и последицама које из њих проистичу или могу проистећи.

Члан 2.

Тако ће се узети за злочин, односно преступ:

а) политичка, пропагандна, културна, уметничка, привредна, правна, административна и друга сарадња са окупатором или домаћим издајницима.

Као облици таквих сарадњи, примера ради, сматрају се: учешће у издајничким, политичким и војничким организацијама или помагање таквих; све радње, којима се оправдавала окупација односно осуђивала народно-ослободилачка борба; непосредна или посредна достава неког лица, која је имала или могла имати за последицу опасност по достављено лице; стављање свог привредног предузећа у службу окупатора; важнији рад у привредној организацији односно предузећу које користи окупатору; обављање лиферирација за рачун окупатора; заступање интереса окупатора пред судовима; служење у полицајском и чиновничком апарату на месту нарочито важном за окупатора;

б) свако одржавање присних и пријатељских односа са припадницима окупаторске војске и власти;

в) кривице по положају одговорних лица из државне управе, које се састоје у пропуштању дужних напора да не дође до срамног пораза и капитулације Југославије у 1941. години.

Члан 3.

За дела из члана 1. и 2. ове Одлуке извршена од лица других народности настањених у Србији суде војни судови.

Члан 4.

За горња дела ће се кажњавати:

а) губитком националне части, као редовном казном;

б) лаким или тешким присилним радом и

в) конфискацијом имовине у корист државе.

Губитак националне части може бити времен или доживотан, а казна присилног рада може бити највише до 10 година.

Казна губитка националне части састоји се у искључењу из јавног живота, лишавању права вршења јавних функција, губитку свих грађанских права и свих оних повластица које српски грађани уживају.

Конфискација имовине, потпуна или делимична, изрицаће се увек ако је у питању кривично дело против српске националне части којим се ишло на лично богаћење, или кад се теже вређала част српског народа и његова борбена снага. Приликом конфискације имовине окривљеног водиће се рачуна о његовој незбринутој ужој породици.

Уз редовну казну губитка националне части могу доћи и остале казне.

Ако суд нађе да се појављује теже кривично дело од предвиђеног овом Одлуком, кривац ће се упутити надлежном суду.

Члан 5.

Кривице из ове Одлуке не застаревају.

Устројство суда и поступак

Члан 6.

Суд за суђење злочина и преступа против српске националне части је независан у своме раду. Чланови суда су одговорни Антифашистичкој скупштини народног ослобођења Србије, која их може сменити. За злоупотребу у дужности одговарају кривично.

Члан 7.

Претседника и секретара суда именује Претседништво Антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије из реда на Скупштини изабраних судија. Пословима суда руководи претседник суда кога у раду помаже секретар суда. Претседник и секретар потписују све одлуке, у колико нису у питању пресуде.

Члан 8.

Седиште суда је у Београду.

Суд врши судску власт у већу од петорице судија.

Судска већа су покретна, а суде по правилу у седиштима окружних народно-ослободилачких одбора у унапред од суда одређеним судским данима.

Члан суда са територије округа по правилу улази у веће које суди у том округу.

Члан 9.

Образовање и распоред већа врши претседник суда. Већу претседава један од судија, изабран од самог већа. Свако веће има секретара, кога из редова правника поставља Претседништво АСНСО-а. Секретар већа води записник судских расправа, помаже при изради судских одлука и обавља административне послове, све под надзором претседника већа, а у самом већу има само саветодаван глас.

Члан 10.

Не може радити као судија лице које је са окривљеником у ближем сродству или таквом личном односу који би могао да доведе у сумњу његову судијску непристрасност.

Ови основи искључења и изузећа важе и за секретара већа и за народног тужиоца (чл. 14).

О искључењу и изузећу решава судско веће чија је одлука коначна.

Члан 11.

Лицима која се налазе у бекству или су ван домашаја наше власти судиће се у отсућности. У том случају суд ће им поставити браниоца.

Члан 12.

Према целисходности суд ће сам одредити своју месну надлежност.

Члан 13.

Суд покреће поступак на пријаву Државне комисије за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача, органа Одељења заштите народа за Србију, војних судова, редовних народних судова, по сопственој иницијативи, или по пријави приватних лица.

Члан 14.

Претседништво АСНОС-а поставља народног тужиоца при суду и из реда правника његове заменике при појединим већима. Народни тужилац при суду саглашава рад његових заменика при појединим већима.

Народни тужилац, односно његов заменик води истрагу прикупљањем свог доказног материјала како оптужбе тако и одбране, као саслушањем окривљеног, сведока итд.

Народни тужилац односно његов заменик према своме нахођењу даје суду предлог да ли ће се окривљено лице задржати, односно ставити у притвор, ако је на слободи, а у изгледу је да ће побећи или осујетити истрагу. О предлогу тужиоца одлучује суд.

Члан 15.

При саслушању окривљеног и сведока народни тужилац односно његов заменик има записничара, коме диктира записник. Записник ће потписати народни тужилац, односно његов заменик, записничар и лице које се саслушава. Ако је то лице неписмено, ставиће на записник отисак палца десне руке, а потписаће га записничар, означивши то у записнику.

Члан 16.

Чим заврши истрагу, народни тужилац односно његов заменик ће саставити писмену оптужницу и поднети је са свим списима суду.

Ако народни тужилац сматра да треба истрагу прекинути, односно да је у питању теже дело, онда ће предложити суду да се истрага прекине, оптужени пусти ако је у притвору, односно да се упути надлежном суду.

На случај да суд не уважи предлог народног тужиоца, односно његовог заменика, овај је дужан да поступи по одлуци суда.

Члан 17.

По завршеној истрази и по поднесеној оптужници, суд ће одредити претрес на који ће позвати сва потребна лица. Сви чланови суда и записничар морају бити присутни за сво време претреса. Претрес почиње читањем оптужнице, коју чита народни тужилац односно његов заменик. Он на главном претресу заступа оптужбу. Претресом руководи претседник већа.

Претрес је усмен, а само битне околности и изјаве унеће се у записник о претресу, који ће по закључењу претреса потписати претседник и секретар већа.

Претрес је јаван, ако суд друкчије не одлучи.

Члан 18.

Оптужени има право на браниоца. Може му га и суд поставити у нарочито потребним случајевима. Бранилац може бити свако лице, које није искључено по својим моралним особинама.

Члан 19.

По завршеном претресу веће закључује о томе да ли је ствар зрела за пресуду или није. Ако нађе да је зрела, изрећи ће осуђујућу или ослобађајућу пресуду, у противном случају одредиће потребне допуне, а после њих ће одредити нов претрес.

Ако суд утврди на самом претресу да није надлежан за пресуђење донеће одлуку о томе и ствар упутити надлежном суду.

Члан 20.

По завршеном претресу суд ће по слободном уверењу брижљиво оценити сав доказни материјал и околности, и казну одмерити према тежини дела и његовим последицама, према степену кривичне одговорности и опасности кривца, узимајући у обзир све отежавајуће и олакшавајуће околности.

Ако се окривљени, по извршењу дела, трудио да активним учешћем допринесе остварењу циљева народно-ослободилачке борбе, суд ће, при изрицању казне, ово узети као нарочито олакшавајућу околност, а у особитим случајевима ослободити га сваке казне.

Члан 21.

Пресуда се изриче и објављује после тајног већања на коме све судије имају једнако право гласа. У случају да се не постигне сагласност одлучује већина. Кад се пресуда не доноси једногласно, члан већа који је остао у мањини уноси у записник о већању битне разлоге свог одвојеног мишљења. Овај записник о већању прикључиће се списима у затвореној коверти.

Члан 22.

Пресуде се изричу: "У има српског народа".

Члан 23.

Писмено састављена пресуда мора садржавати:

а) назив суда, имена свих чланова судског већа, секретара већа, оптуженог, народног тужиоца односно његовог заменика, браниоца ако га има, место и време доношења пресуде и дело због кога се оптужени оптужује;

б) одлуку суда, у којој ће тачно бити наведени лични подаци оптуженог, дело и квалификација дела, због којег га суд проглашује кривим и казну која се досуђује;

в) образложење пресуде, које се мора одвојити од одлуке суда. У образложењу ће се тачно навести чињенице које је суд утврдио, као доказна средства, која су послужила суду за стицање уверења о истинитости чињеница, на пример признање оптуженог, искази сведока (поименце којих), исправе, вештаци, као и отежавајуће и олакшавајуће околности.

Писмено састављену пресуду потписаће сви чланови већа и секретар.

У записник о главном претресу унеће се и кратка садржина пресуде коју је суд изрекао с битним разлозима исте.

Члан 24.

Пресуда овог суда је извршна. Суд ће је доставити на извршење надлежним властима.

Члан 25.

Овај суд има право на правну помоћ у службеним пословима од стране свих судова и власти.

Члан 26.

Ова Одлука ступа одмах на снагу.
У Београду, 11 децембра 1944 године.

Претседништво Антифашистичке скупштине народног ослобођења Србије

Претседник,
Др **Синиша Стаменковић**, с.р.

Секретар,
Петар Стамболић, с.р.

(Ова је Одлука обнародована и ступила на снагу 19 децембра 1944 године).